

Päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi

Menettelytapaohje

Luonnos / Päivitetty 2026

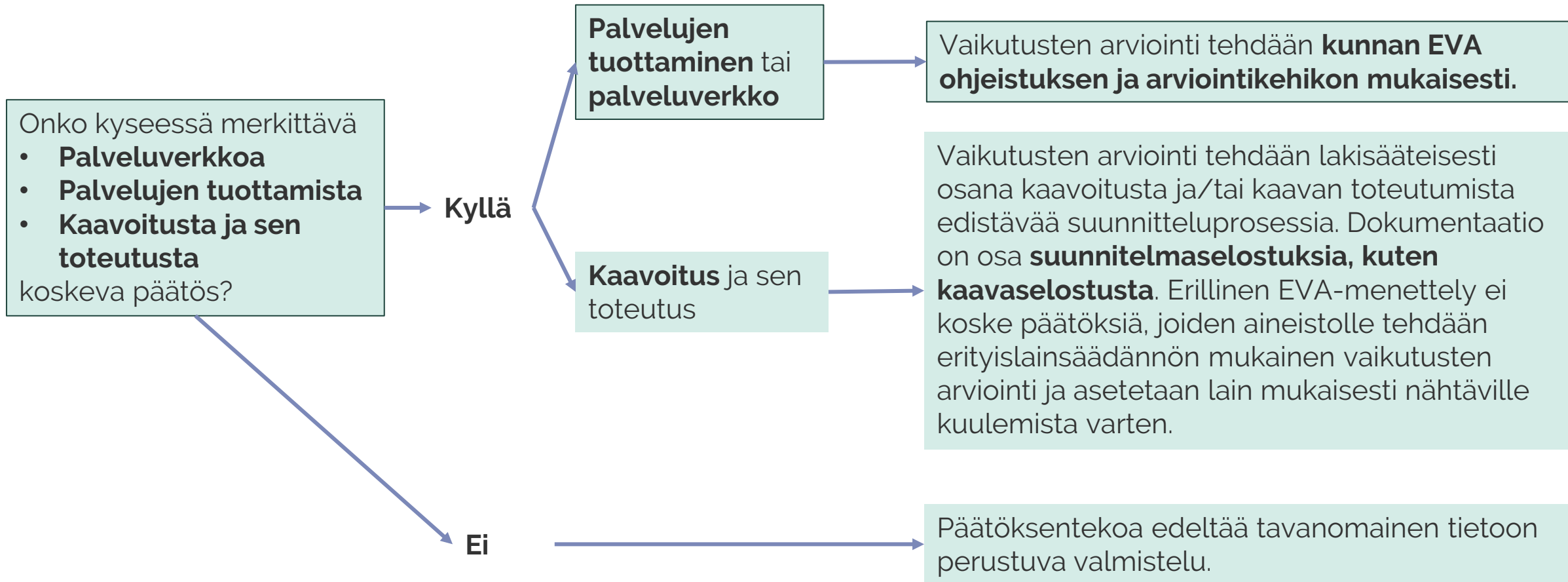
TUUSULA

Elämisen taidetta.

Päätöksenteon vaikutusten ennakoarviointi (EVA)

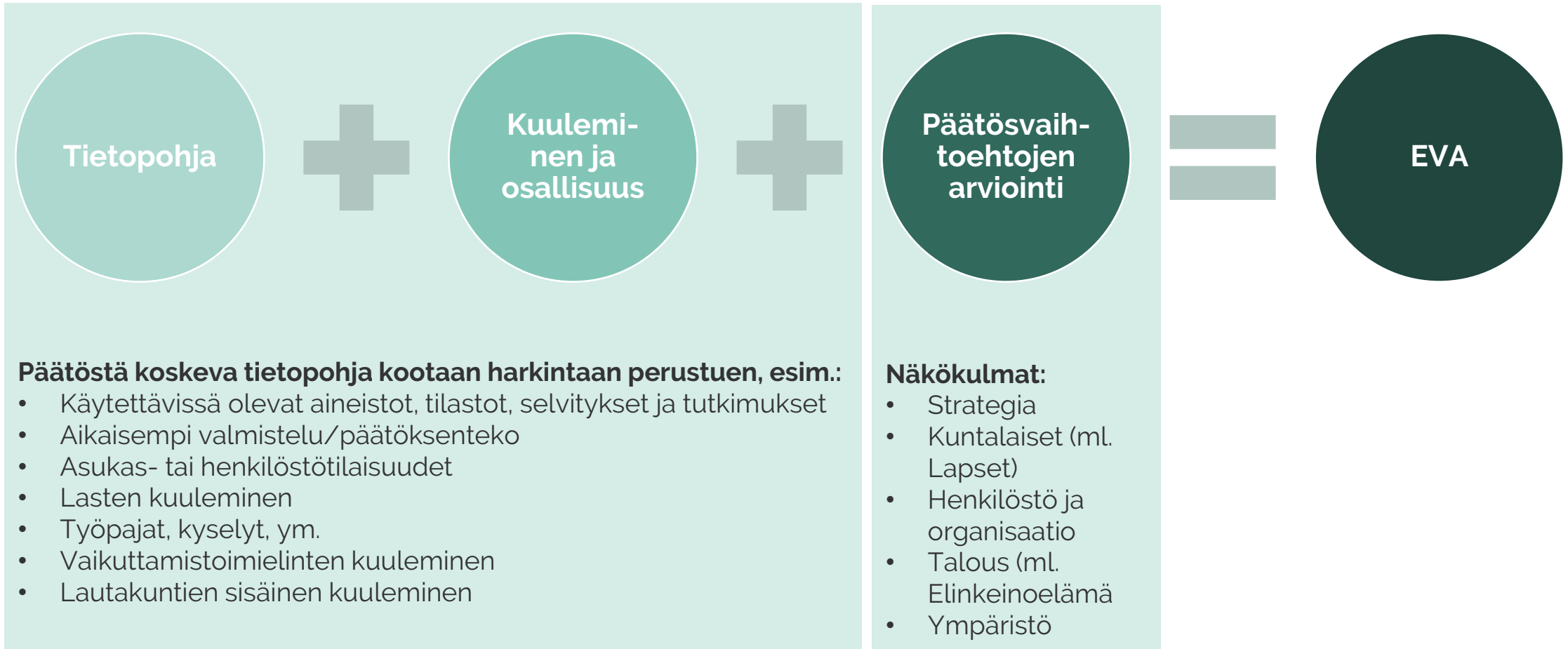
- **Systemaattinen tapa arvioida millaisia vaikutuksia valmistelussa olevalla päätöksellä voi olla**
 - kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen, elinympäristöön, kunnan organisaatioon ja henkilöstöön, kuntastrategiaan sekä kunnan talouteen
- **Sen avulla voi vertailla eri päätösvaihtoehtoja**
- **Lakisäätteistä, mm.:**
 - Hallintolaki 31 § selvittämisvelvollisuus
 - Sote-järjestämislaki 6 § ja 7 § (velvoite ennakoarvioinnin käyttämisestä kuntien ja hyvinvointialueiden päätöksenteossa)
 - Alueidenkäyttölaki 9§: Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen ympäristövaikutukset, yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.
 - Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017
 - Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 200/2005
 - YK:n lapsen oikeuksien sopimus (SopS 59 ja 60/1991, artikkelit 3 ja 12) edellyttää vaikutusten arviointia lapsen edun näkökulmasta
 - Kuntalaki (22 §) velvoittaa kuntia mm. selvittämään asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa
- **Tukee vastuullista päätöksentekoa**
 - lisää päätöksenteon avoimuutta ja tietopohjaa
 - tukee oikeudenmukaisia, kestäviä ja väestön hyvinvointia edistäviä päätöksiä
 - auttaa tunnistamaan ja ehkäisemään haitallisia tai eriarvoisuutta lisääviä vaikutuksia

Mitä päätöksiä EVA menettely koskee?

Tuusulan EVA malli

Vastuu: päätöstä valmistelevat viranhaltijat. Yhteisvalmistelu organisaatiossa.

Osallisuus ja kuuleminen - tietopohja

- **Päätöksen kohteena olevia asukkaita ja/tai henkilöstöä on kuultava/osallistettava valmistelun aikana**
 - Jos asiaan liittyen on toteutettu aiemmin asukaskuulemisia tai muita asukastutkimuksia, joiden aineisto on käytettävissä – harkitsevat valmistelijat, onko uusi kuuleminen tarpeen
 - Lapsivaikutusten arvioinnin kohdalla, myös lasten kuuleminen on tehtävä, ikätasoisesti
 - Erilaisia osallisuusmenetelmiä on koottuna kunnan intra-sivustolle ja osallisuusyksiköstä saa tarvittaessa tukea
- **Kuntalaisten viiteryhmiä edustaa myös vaikuttamistoimielin, mutta ei korvaa asukaskuulemista** (Ikäihmisten neuvosto, lapsi- ja perheasiainneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto)
 - Asia on käsiteltävä tarvittavissa viiteryhmää koskevissa vaikuttamistoimielimissä valmistelun alkuvaiheessa, mikäli päätös merkittävästi koskee ko. asukasryhmää.
 - Kaavoitukseen liittyvät lausuntopyynnöt linjataan toimialueiden välisessä yhteistyökokouksessa
 - Asia esitellään ja toimielin toimittaa kirjallisen kannan, vain omaa viiteryhmänsä koskeviin asioihin. Tätä hyödynnetään osana vaikutusten arvion tietopohjaa. Kirjalliseen kannanottoon ei ole tarpeen toimittaa erillistä vastinetta.
- **Päätöstä käsittelevän lautakunnan lisäksi ei edellytetä muiden lautakuntien kuulemista**
 - Lautakunnat voivat antaa sisäisiä lausuntoja ainoastaan niitä pyydettyä poikkeuksellisen laajoja asukasjoukkoja tai alueita koskevista suunnitelmista. (Khall. §246, 24.6.2024)
 - Esim. yli 1000 asukkaan kasvun mahdollistama kaava, useiden eri palvelualueiden yhteensovittavia tavoitteita sisältävä suunnitelma tai useita satoja asukkaita koskeva palvelutuotanto.
 - Harkinnan sisäisten lausuntojen pyytämisestä tekee päätöstä tekevän lautakunnan puheenjohtaja ja esittelijä yhdessä. Päätös tulee olla yksimielinen, jotta lausunto pyydetään.

Vaikutusten arviointikehikko

Käytettävissä on valmis dokumenttipohja, josta löydät arviointikehikon ja vaaditut arvioinnin näkökulmat. Sijoita X-merkki vaikutuksen kohdalle. Kirjaa lyhyt perusteltu toteamus vaikutuksista. Tarvittaessa viitataan tietolähteeseen. Lopuksi tehdään vaihtoehtojen vertailu.

Näkökulmat:

- Strategia
- Kuntalaiset (ml. Lapset)
- Henkilöstö ja organisaatio
- Talous (ml. Elinkeinoelämä)
- Ympäristö

Talousvaikutukset Päätöksen vaikutukset kunnan talouteen sekä alueen elinkeinoelämään, esim. yritystoiminnan rakenteeseen, kilpailuasetelmiin, yritysten työvoiman saantiin.

Arvioitavat aiheet	++	+	+/-	-	--	Ei tunnistettuja vaikutuksia
Kunnan talous (ml. menot, tulot, hankinnat, investoinnit ja velkaantuminen)		X				
Kunnan kilpailukyky ja elinvoima	X					
Alueen elinkeinoelämä (ml. yritykset ja työvoima)	X					

Kuvaus vaikutuksista lyhyesti: Esim. vaihtoehto aiheuttaa kunnalle jonkin verran alkuiinvestointeja, mutta pitkällä aikavälillä se tuottaa kasvavan verotulopotentiaalin. (kts. liite laskelma XXX) Investointi kasvattaa elinkeinoelämän edellytyksiä toimia alueella ja tukee kunnan kilpailukykyä keskiuudellamaalla.

Vaihtoehtojen vertailu ja johtopäätös

Yhteenvetotaulukko (Taulukkoon siirretään vaikutusten arviointi +/- symboleina ja väreinä vertailua varten)

Arvioitavat aiheet	0 vaihtoehto	1 päätösvaihtoehto	2 päätösvaihtoehto
Kuntastrategia (ml. muut voimassa olevat suunnitelmat ja linjaavat asiakirjat)	--	+	-
Hyvinvointi, terveys ja elintavat, turvallisuus (ml. liikunta, ravitsemus, sosiaaliset yhteisöt, osallisuus, riskikäyttäytyminen)	+	++	+/-
Toimeentulo (ml. työllisyys, talous, varallisuus)	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia
Palvelujen saatavuus (Kunnan tuottamat palvelut)	-	+	+/-
Palvelujen laatu (Kunnan tuottamat palvelut)	--	+/-	+/-
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (Huomioiden)			

Valmistelija tekee tiiviin yhteenvetävän vertailun päätösvaihtoehtojen vaikutuksista sekä perustelee, miksi päätösesitykseen valittua päätösvaihtoehtoa pidetään parhaimpana.

Tässä kappaleessa kuvataan myös, miten ja millä aikavälillä päätöksen vaikutukset ovat seurattavissa ja miten seuranta toteutuu.

EVA:sta syntyy liitemateriaali

- Vaikutusten arviointi tehdään aina valmiille pohjaformaatile
- Formaatti sisältää valmistelijan ohjeen
- Löydät EVA-dokumentaation Kaiun Päätöksenteko-osioista sekä Dynasty-asianhallintajärjestelmästä

Vaikutusten ennakoarviointi päätösvalmistelussa:
[kirjoita päätöksen nimi tähän XXXXX]

x.x.2026

TUUSULA
Tekemisen taidetta.

Sisällysluettelo

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO

PÄÄTÖSVALMISTELUN TAUSTA, LAINSÄÄDÄNTÖ, OSALLISUUS JA TIETOPOHJA

PÄÄTÖKSEN KOHTEENA OLEVA ASIA

AIKAIEMMAT ASIAAN LIITYVÄT PÄÄTÖKSET JA TEHDYT ARVIOINNI

VALMISTELUUN LIITYVÄ KUULEMINEN JA OSALLISUUS

VALMISTELUN TIETOPOHJA

PÄÄTÖSVAIHTOEHTOJEN ARVIOINTI

VAIHTOEHTO 0 -PÄÄTÖSTÄ EI TEHDÄ

PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 1: XXX

PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 2:

VAIHTOEHTOJEN VERTAILU JA JOHTOPÄÄTÖS

LÄHTEET

Tuusulan kunta on päivittänyt Päätöksenteon vaikutusten ennakoarvio-ohjeistuksen vuonna 2026. Tämä asiakirjapohja ohjaa dokumentoimaan tehdyn vaikutusten arvioinnin kunnassa sovitujen vaatimusten mukaisesti.

Päätösvaihtoehto 1 : XXX

Strategian mukaisuus. Miten päätösvaihtoehto on linjassa kuntastrategian tai muiden hyväksytyjen suunnitelmien kanssa?

Arvioitavat aiheet	++	+	+/-	-	--	Ei vaikutuksia
Kuntastrategia (ml. muut voimassa olevat suunnitelmat ja linjaavat asiakirjat)						

Kuvaus vaikutuksista lyhyesti:

Vaikutukset kuntalaisiin Päätöksen vaikutukset kunnassa asuviin eri ihmisryhmiin, esim. ihmisten terveyteen, hyvinvointiin, oppimiseen, työllisyyteen, palvelujen saatavuuteen. Mikäli vaikutukset kohdistuvat myös 0-18 vuotiaisiin lapsiin, täytetään lisäksi seuraavan osion lapsivaikutusten näkökulmat.

Arvioitavat aiheet	++	+	+/-	-	--	Ei vaikutuksia
Hyvinvointi, terveys ja elintavat, turvallisuus (ml. liikunta, ravitsemus, sosiaaliset yhteydet, osallisuus, riskikäyttäytyminen)						
Toimeentulo (ml. työllisyys, talous, varallisuus)						
Palvelujen saatavuus (Kunnan tuottamat palvelut)						

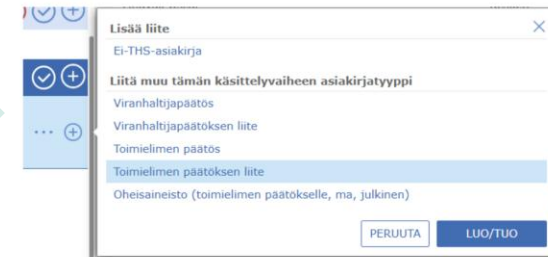
10

Huom! Kasvun ja ympäristön toimialue vastaa kaavanprosessin ohjeista sekä selostusdokumentin ja päätöspöytäkirjojen ajantasaisuudesta

Vaikutusten arvioinnin näkyminen päätösesityksessä (Dynasty)

- Dokumentoitu vaikutusten ennakoarviointi (EVA-formaatilla tai kaavaselostuspohjalla) tuodaan osaksi päätöksentekoa sen kaikissa vaiheissa omana liitteenään ([kts. ohje](#)).
- Lisäksi päätösvalmistelussa otetaan yleisesti kantaa, onko arviointi tehty vai ei
 - Ohjaava päätöspohja löytyy Dynasty asianhallintajärjestelmästä tunnisteella ("AB) Kokousasian valmistelu Tuusula") ja se on muokattavissa suoraan osana asian päätösvalmistelua.
 - Päätöspohjassa on viimeisenä kohta: Päätöksenteon vaikutusten arviointi on tehty / arviointia ei ole tehty, kunnan EVA menettelytavan mukaisesti. Lisätiedot kohdassa viitataan mahdolliseen liitemateriaaliin.

Liitteen lisääminen asialle

- Liitteen saat lisättyä toimielimen päätökseen päätöksentekovaiheen kohdan + painikkeesta
- Tämän jälkeen valitse Toimielimen päätöksen liite
- Voit tuoda liitteen joko tietokoneeltasi tai luoda uuden liitteen hyödyntäen mallipohjia
- Tämän jälkeen täytä liitteen metatiedot

Kunnan EVA -menettelytapaohjeen mukaisesti:

- Päätökseen liittyen on toteutettu vaikutusten ennakoarviointi
- Päätökseen liittyen ei ole tehty vaikutusten ennakoarviointia

Lisätiedot:

AI:n käyttö vaikutusten arvioinnin tukena

- Tekoälyä voidaan käyttää valmistelun tukena päätösten vaikutusten ennakoarvioinnissa, erityisesti vaikutusten ja vaikutusketjujen tunnistamisessa, vaihtoehtojen jäsentämisessä sekä lyhyen ja pitkän aikavälin seurausten hahmottamisessa.
- **Tekoäly toimii valmistelijan ajattelua tukevana työkaluna, eikä se korvaa harkintaa, viranhaltijavastuuta tai vuorovaikutusta.**
- Käyttäessäsi esim. Copilot 365- sovellusta, voit ladata sille taustamateriaaliksi päätösvalmistelun pohjamateriaalia (ei arkaluontoista) ja esimerkiksi kuntastrategian ja suunnitelmien asiakirjoja.
- Kehotteina toimivat esim.
 - [Analysoi annettu taustamateriaali huomioiden, mitä keskeisiä vaikutuksia on päätösasia XXXlla. Jäsennä vaikutukset:– kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön, kunnan strategiaan ja talouteen. Keskity vain olennaisiin ja merkittäviin vaikutuksiin.]
 - [Analysoi päätöksen vaikutukset erikseen lyhyellä aikavälillä ja pitkällä aikavälillä. Nosta esiin vaikutukset, jotka voivat muuttua ajan kuluessa.]
 - [Analysoi, mitkä tämän päätöksen vaikutuksista ovat välillisiä, eli syntyvät muiden vaikutusten kautta? Anna esimerkkejä.]
 - [Analysoi, mitkä vaikutukset ovat keskenään ristiriidassa, esim. talous vs. hyvinvointi, lyhyt vs. pitkä aikaväli?]
 - [Mihin vaikutusarviossa liittyy epävarmuutta? Mitä oletuksia arviointi sisältää?]
 - [Onko päätöksellä kumuloituvia tai yhteisvaikutuksia muiden päätösten tai kehityssuuntien kanssa?]
 - [Miten päätöksen vaikutukset suhteutuvat kunnan strategiaan tavoitteisiin? Mitkä tavoitteet tukevat tai haastavat?]

Valmista!

TUUSULA

Elämisen taidetta.